

Nezlomljiva notranja fronta

Oznaka sedanje vojne je njena totalnost (celost). Ne vojskuje se samo vojska proti vojski, kakor je to bilo v preteklosti, marveč narod se vojskuje zoper narod. Vojskuje se na kopnem, na vodi in v zraku. Vojskuje se z modernimi pripomočki propagande, ki naj vpliva na duha in voljo posameznih ljudi v vsakem narodu. Vojskuje se z vsemi tehničnimi sredstvi sodobnega napredka, kojih dobršen in najbolj učinkovit del preteklost ni poznala. Sedanje vojskovanje se ne briga za pisane in svečano podpisane pogodbe. Ne priznava načel naravnega in tudi ne mednarodnega prava. Z vsemi sredstvi in brez vsakega ozira stremi samo za enim ciljem: za totalno zmago, ki pomenja popolno uničenje premaganega naroda.

Sedanja vojna kaže teženje (in v tem se tudi javi njena celost), da hoče zajeti ves svet ter razširiti svoje krvave kroge na čim več narodov. Duhovno in gmotno je že itak potegnila v svoje območje vse evropske narode in v večjem ali manjšem obsegu tudi izvenevropske države. Zadnji čas je strahotni polip vojne potegnil v svoj pošastni objem skandinavski sever Evrope: Dansko in Norveško. Švedska je pripravljena, da bo pošast svoje krvave roke kmalu raztegnila tudi po njej. Belgija in Nizozemska nihata nestalno med mirom in vojno in s strahom pričakujeta tistega trenutka, ko bo to nihanje silovito ustavljeno ter bo nihalo udarilo na točko in ostalo na točki, kjer je s krvavimi pismenkami zapisano: vojna.

To je memento za vse male države in narode: Spomni se usode Čehov, Poljakov, Fincev, Dancev in Norvežanov! Ta memento ne

sme vplivati strašljivo, marveč budilno in bodrilno: Bodimo na oprezi! Ne dajmo se zaplesti v mreže, ki se mečejo proti nevtralnimi državam zdaj z ene, zdaj z druge strani vojskujočih se taborov. Ne razvnamajmo se preveč v simpatiji (nagnjenjih) za eno in v antipatiji (mrzenju) za drugo stran. Poznajmo samo eno veliko simpatijo: svoj lasten narod in svojo narodno državo! Največja naša briga bodi: obvarovati svojo zemljo nesreče, svoje ljudstvo pogina, ohraniti in obraniti narodu neodvisnost in državi neokrnjenost!

Predvsem velja: nevtralnost mora biti zavarovana. Beseda ni nobeno zavarovanje. To dokazuje usoda Danske, ki je zadnja leta izvršila svoje popolno razoroženje, da se niti ne bi mogla ustavljati vojaškemu osvajanju po tuji sili, s katero je imela prijateljsko pogodbo. Norveška je bila prej na istem pacifističnem (miroljubnem) stališču in je šele zadnje leto pred izbruhom sedanje vojne začela nekoliko izpopolnjevati svojo oboroženo silo. Dober primer zavarovane nevtralnosti pa nudijo Švica, Belgija in Nizozemska s svojimi utrjenimi ali drugače zavarovanimi mejami in z vsestransko vojaško pripravljenostjo.

Poleg zunanjega zavarovanja je tudi potreben obrambni duh državljanov, to je pripravljenost državljanov, da žrtvujejo za obrambo naroda in države vse, kar je treba: gmotne žrtve, žrtve časa in če treba tudi kri. Vatikanski (v okolici papeža izhajajoči) list »Osservatore Romano« je nedavno z ozirom na dogodke na evropskem severu zapisal: »Napadena država se brani! Brani se, kakor more, a žrtvovanje za obrambo lastne zemlje

ni nikdar zaman, četudi je neuspešno. Ta obramba je moralne vrednosti, ki je iznad vseh političnih koristi, ki bi mogle svetovati zelo lahke prilagoditve (namreč tujemu napadalcu). Vsak pošten človek, ki ljubi svojo domovino, ne more drugače kakor s spoštovanjem gledati na mali narod, ki skuša braniti svojo zemljo, pa čeprav le z neznatnimi silami in neznatnim uspehom.«

Odločilna je obrambna volja naroda. Čim večja je ta volja, tem močnejši je narod. Ta volja se predvsem kaže v izgraditvi krepke armade. Naša armada je najbolj učinkovito varstvo naše domovine. Vredna je vse podpore, gmotne in osebne. Službo, ki jo mora vsak opraviti v armadi, naj opravi vsak v duhu tiste pripravljenosti in požrtvovalnosti, ki jo zahteva ljubezen do domovine. Mobilizacije v naši državi ni bilo in je tudi ne bo, ker za našo državo in njene sosede ni neposredne vojne nevarnosti. Potrebna pa je mobilizacija duha. Vsi državljani morajo biti pripravljeni storiti in prispevati vse, kar je potrebno, da se odbije vsak eventualni (mogoči) napad na našo državo, naj pride od kogar koli. Samo takšen narod in takšna država uživa danes spoštovanje sveta. To je država s strnjeno notranjo fronto ljudstva, katera sega od enega konca države do drugega in je nezlomljiva. To je fronta mirne krvi, ki se ne da razburiti od nobenih lažnivih, še tako gorostasnih vesti, ki jih danes agenti tujih držav kar trumoma sipljejo med ljudstvo. To je fronta domovinske ljubezni in narodne zavednosti in odločnosti, ki stoji na braniku našega naroda in naše jugoslovanske države.

Ne zamudite prilike za razdolžitev in okrepitev kmečkih domov!

Preteklost nas uči, da vlada splošno blagostanje, če stare države propadajo in se ustvarjajo nove. To smo izkusili tudi Slovenci ob prevratu.

Med vojno so bili malodane vsi krepkejši možje in fantje na frontah. Ženski svet se je doma sam ubijal s posestvom in otroci. Položaj je bil na prvi pogled obupen. Za k vojakom vpoklicane moške moči je izplačevala država podpore. V mnogih siromašnih hišah, kjer je bil denar tujec, je prihajal med vojno mesečno. Z izplačanimi podporami je marsikatera pridna kmečka žena začela odplačevati dolgove in je domačijo razdolžila ter rešila medtem ko je bil mož na bojišču ali v ujetništvu. Rešitev kmečkih domov je bila med vojno dokaj pogosta v primerih, ko je bil gospodar zapravljivec in pijanec pri vojnih.

Koliko slovenskih mož se je vrnilo po vojni na domove, kateri so bili na največje začudenje vrnivših brez dolgov in trdni po pridnosti in štedljivosti dobrih žen.

Nikakor nočemo trditi, da je bilo povsod tako. Dokaj lahkoživih žen je žalibog pognalo podpore v zlo popivanja, lahkomišelnega veseljačenja in nemoralnega življenja.

Blagostanje ob prevratu

Stara Avstro-Ogrska je propadla in dediči so si jo razdelili. Kljub dolgotrajni vojni je bila dediščina zelo velika in izdatna za nekaj let.

Vsi starejši se še dobro spominjajo, koliko je bilo denarja ob prevratu. Mladina, kočarji in viničarji so razpolagali s tisočaki. Vse se je lahko prodalo in preplačalo v gotovini.

Blagor taistim, ki so spoznali ta čas, odplačevali dolgove in zadržali prihranke!

Še bolj pa se je bila razpasla slaba naveda lahkega zaslužka in še lažjega zapravljanja. Pilo se je tedaj, prepevalo ter razmetavalo z denarjem v prepičanju, da bo to lahkoživno stanje trajalo v novi državi kar naprej.

Tako pa ni bilo samo pri nas, ampak povsod, kjer je šlo za propast stare in za porod in rast nove države.

Iztrenjenje in pomanjkanje

Prevratna dediščina je bila v nekaj letih porabljena. Sledila sta počasno iztrenjenje ter bridko pomanjkanje.

Proizvodnja v agrarnih državah se je dvignila. Cene poljskim, vinogradnim ter gozdnim pridelkom so padale ter padale in povrh se je še vsaka na novo nastalih držav obdala s carinskim zidom.

Iztrenjenje iz prevratne preobilice je zopet najbolj občutil kmet. Vse, kar je pridelal, tega je bilo več nego dovolj in je moral ponujati svoje blago pod pridelovalno ceno. Kar pa je potreboval kmet industrijskih izdelkov, so bili precej nad njegovo kupno močjo. Prepadu cen med kmečkim in industrijskim blagom se je še v teku let pridružila ter stalno večala potreba državne obrambe in oboroževanja. Davki so rasli z vsakoletnim državnim proračunom. In vse državne obremenitve je seve najbolj čutil pri nas najštevilnejši kmečki stan.

Zadolžitev kmeta

Pri stalno se dvigajočih davkih, slabih prodajnih možnostih in predragemu nakupu je morala nujno slediti zadolžitev kmeta. Prevratni iztrenitvi je sledila zadolžitev predvsem onih domačij, kojih lahkomišelnost go-

spodarji niso prihranili ničesar v dobrih letih. Vsestranske in večletne gospodarske krize so kmete brez prihrankov in pri življenju na lažjo roko pritrle na rob propada. Ker so uvideli na vladnih mestih sigurnost propasti tolikerkoli in tolikerkoli kmečkih domačij, jim je priskočila na pomoč oblast s kmečko zaščito in stopnjevalno razdolžitvijo. Tudi ta rešilni korak vlade je prav za prav le malo zalegel ter pomagal, ker se cene kmečki proizvodnji niso dvignile, izdatki za nakup pa so rasli z davki vred. Pokrajine, katere so si ob prevratu najbolj pomagale, so zdrknile na — kant! Med temi so bili predvsem naši na lesu in lesnih izdelkih bogati kraji. Sovjetska Rusija, Finska, Norveška in Švedska so s svojo konkurenco tako rekoč izločile naš lesni trg v inozemstvu. Naš les je romal leta v tujino daleč pod ceno. Z lesnim izkupiščkom z gozdovi založeni gospodar nikakor ni mogel kriti svojih nujnih izdatkov in je drčal navzdol, dokler mu ni zapel boben.

Hmelj in vino sta v letih krize v cenah kolebala navzgor in navzdol, a ni ju potlačila najhujša kriza tako usodepolno kakor les.

Zopetno vojno stanje

Naenkrat je zajelo Evropo lansko jesen zopet vojno stanje, v katerem izginjajo ob prevratu nastale države. Vojna sreča omahuje za enkrat sem ter tja.

Jugoslavija kot agrarna in strogo nevtralna država je prišla v sedanji vojni posebno do veljave, kar se tiče izvoza. Cene agrarni proizvodnji in predvsem pa lesu tedensko rasejo. Posebno se dvigajo lesne cene, ker so odpadle za nedogleden čas vse države, ki so bile več let v inozemstvu nevarne konkurenčinje našemu lesu. Danes najlepše in brez no-

sebnega truda zaslužijo oni, ki lahko sekajo, žagajo in spravljajo v tujino za gotov denar celo sveži les. Nenadoma se je zbudil v krepko življenje naš na pol mrtvi lesni trg, ki je danes v položaju kakor v dobi prevrata pred več nego 20 leti.

Pri poudarjanju blagostanja lesne kupčije moramo žalibog tudi podčrtati žalostno dejstvo, da le nekateri prav razumejo ter obračajo klic časa in prisluženi lesni izkupiček pravilno uporabljajo za podvig svojih že precej razrahljanih domov. Veliko je takih posestnikov gozdov, ki so se že zopet predali povsem krivi veri, da bo na lesnem in sploh kmečkem trgu zmiraj ali vsaj dolgo tako in da je še dovolj časa za odplačevanje dolgov, izplačilo dedičev, nakup raznih potrebščin in za štednjo za nepredvidene prilike.

Pogled za 20 let nazaj

Noben čas ni tako nesiguren, kakor je sedanjí vojni. Danes ne vemo, kaj bo jutri v gospodarskem ozirju.

Kmetje, ki danes svoje proizvode dobro prodajate, poglejte samo za 20 let nazaj!

Zasedanje Kmetijske zbornice

Zadnjo soboto dopoldne je otvoril g. predsednik Martin Steblovnik v Ljubljani šesto zasedanje Kmetijske zbornice. G. predsednik je poudaril, da Kmetijska zbornica v zadnjem času ni mogla izvesti kakih večjih načrtov radi obče negotovosti, v kateri živimo pri sedanjem mednarodnem zapletitjaju.

Za g. predsednikom je podal glavni tajnik g. dr. Lavrič obširen pregled razvoja na tujih in domačih tržiščih v lanskem in letošnjem letu.

Na tokratnem zasedanju je bilo po uredbi o Kmetijskih zbornicah ugotovljeno, da poteče z junijem mandat polovici izvoljenih članov in so izpadli z žrebom svetniki v okrajih: Celje, Črnomelj, Gornji grad, Kočevje, Kranj, Laško, Lendava, Ljutomer, Logatec, Maribor, desni breg, Ptuj, Slovenjgradec in Škofja Loka. Ti okraji bodo volili letos nove svetnike v Kmetijsko zbornico.

Na zasedanju je bila soglasno izražena glavna zahteva po samostojni banovini Sloveniji s pravicami, kakor jih je dobila banovina Hrvatska.

Za zaščito pasivnih krajev

Kmetijska zbornica se je bavila z zaščito glede prehrane pasivnih krajev, med katere spada tudi Slovenija. Velik del kmečkega prebivalstva, zlasti v pasivnih predelih naše države, mora kupovati žito in zato se ne more

Vstala bo pred vami slika medvojnne in obprevratne dobe in tej sledečih hudih let...

Sedaj je čas, da poplačate dolgove, popravite razklopotana poslopja, oskrbite izplačilo dediščin in skušate z varčnostjo podpreti svoje domačije, da jih ne bodo po zaključku vojne prevračali in gonili na boben slabejši časi!

Pravočasni opomin in klic

Zgodovina resno uči ter opominja ne samo državnike in kapitaliste, ampak tudi kmeta.

Kmet, ki danes lepo izkupiš za svoje blago in osobito še za les, obrni prislužek tako, da bo tvoj dom brez dolga, opremljen s potrebnim, utrjen in bo še hranil nekaj gotovine za dobo, ko leta in leta ne bo tako ugodnih prodajnih prilik, kakor so sedaj v dobi ugodne izvozne prilike.

Svarimo pravočasno pred lahkomišelnim zapravljanjem in ponovno kličemo: očistite kmečke domove dolgov in podprite jih z vsem potrebnim, da bodo trdnjave za čase, ko bo kmet zopet poceni prodajal svoj pridelek in drago plačeval razne nakupe!

strinjati niti z dosedanjo politiko žitnega režima, še manj pa s položajem, kakor je nastal v zadnjem času na trgu pšenice in koruze, od katerega ima korist majhen del večjih posestnikov iz žitorodnih krajev, ki niso bili prisiljeni prodati svojega pridelka ob žetvi pri nizkih cenah, in pa tuji prekupčevalci. Prizadeta pa je s tem razvojem poleg ostalih stanov široka plast kmečkoga prebivalstva, ki ne pridela dovolj žita. Kmetijska zbornica zahteva za vse kmetijske pridelke ne izvzemši žitaric, dobre cene, ki pa morajo biti stalne, tako da dobi iste cene majhen kmet, ki

Ogl. reg. pod 5 br. 37692 od 22. XII. 1935.

je prisiljen prodati takoj ob žetvi, kakor večji proizvajalec. Vsaka možnost špekulacije mora biti preprečena. S cenami žita pa morajo iti v skladu cene drugih kmečkih pridelkov, zlasti živinoreje. To stališče zbornica tembolj in vnovič poudarja, ker ni letos prvič, da je prišlo zaradi izvozne politike in politike cene na žitnem trgu v poznejših mesecih po žetvi do položaja, ki močno ogroža tudi široko plast kmečkoga prebivalstva.

Po Jugoslaviji

Občinske volitve so nekateri napovedovali kot nekaj, kar se bo zgodilo v najbližji bodočnosti. Mi smo tem napovedim dostavili besedo »baje«, s katero smo označili njihovo negotovost. Da smo imeli prav, dokazujejo vesti, ki so prispele iz Beograda. V merodajnih krogih v Beogradu namreč prevladuje mnenje, da se je za zdaj treba občinskim volitvam še izogniti. Razlog je v tem, ker imajo občinske volitve zlasti v dobi, ko še drugih volitev ni, izrazito političen značaj. Vsaka politična stranka bi poskusila, da pokaže

svojo politično moč. V tem primeru so politični spopadi in boji neizbežni. Takšen razvoj notranje političnega življenja pa bi ne bil brez nevarnosti in sedanjih resnih in dnevno se menjajočih mednarodnih prilikah.

Dr. Stojadinović interniran. Bivši ministriški predsednik dr. Milan Stojadinović bi rad igral vlogo kakšnega Führerja ali duceja. Tudi po svojem političnem padcu ne more mirovati. Beograjska policija je napravila hišno preiskavo v stanovanju dr. Stojadinoviča in njegovih najozjih sodelavcev bivših ministrov

Strelno orožje — stara iznajdba. Dnslej so menili, da pred bitko pri Crécyju v Franciji leta 1346. še niso poznali in uporabljali strelnega orožja. V Oxfordu na Angleškem pa so našli rokopis iz leta 1326., ki omenja top in ga ima v trenutku strela tudi naslikanega. Še starejši nego ta rokopis, ki se imenuje »De Officiis Regium«, pa je »Memoira book«, ki obravnava zgodovino mesta Genta. Ta dokument pravi že leta 1313.: »To leto so iznašli puške in jih prvič uporabili.«

Mannerheim in njegova hči. Ena od katoliških hčera finskega maršala Mannerheima živi v Parizu. Lani poletj jo je maršal obiskal. Dva tedna je prebil v skromnem stanovanju svoje hčere v Passyju. Skupaj

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

*

16

»Sem! Sem!«

Tekel je proti vratom, ki so vodila v kuhinjo. V naslednjem trenutku je izginil v kuhinji. Karino, ki je stala blizu vrat, je sunil, da je padla. Nato je skočil k oknu, razbil na njem šipo in skočil ven. Drugi so drli za njim in so drug za drugim poskakali skozi okno. Rdečelasec, ki ga je borba s Fedorjem izčrpala, pa je bil prepočasen. Preden je mogel zapustiti sobo, so ga kmetje zgrabili.

Ko je Fedor videl, da je rdečkar v smrtni nevarnosti, je zavpil:

»Ne ubijte ga!«

Toda bilo je že prepozno. Kmetje so rdečelasca zgrabili za noge in roke, nekajkrat so zanibali z njim, potem pa so ga treščili v steno. Udarec je bil tako močan, da je lobanja počila in so se možgani izlili. Mož je obležal nepremično.

»Vstaja! Vstaja!« so vpili možje in fantje

Množica, ki je bila na dvorišču, jim je odgovarjala. Kmalu je bila vsa okolica polna vzklikanja in vpitja.

»Vstaja! Vstaja!« je odmevalo vseokrog.

Kmetje so iz sobe vdrli v kuhinjo. Od tam so skozi

okno poskakali na vrt. Rdečkarje so hoteli dobiti v roke. A prišli so prepozno. Ti so medtem poskakali v svoj avto in oddrveli proti Jaski.

Ko so kmetje videli, da so sodrugi pobegnili, so se vrnili na dvorišče. Nenehoma so vzklikali: Vstaja, vstaja! Rdeči vojaki, ki so bili v hlevu, so izkoristili zmenjavo, ki je vladala na dvorišču. Zajahali so konje in oddirjali proti taborišču. Ko so se ljudje zavedli, so bili že predaleč, da bi jih mogli dobiti v roke.

Medtem se je tudi po vasi razširila vest o dogodkih pri Andrejevih. Vsak je hitel domov in domačim povedal, kaj se je zgodilo. Žene in otroci so vzklikali. Nekateri pa so jokali iz strahu pred bodočnostjo.

Oni, ki so imeli skrite puške in škatle z naboji, so hiteli, da so vse izkopali iz zemlje. Kmalu so bili vsi možje in fantje oboroženi.

Okrog vasi so se že slišali strelji, ker so konjeniki streljali na kmete. Toda nikogar niso zadeli, ker so bili slabi strelci in razdalja je bila precej velika. Sploh pa so se počasi umikali, ker so se bal tega, da se bodo tudi druge vasi uprle in jih bodo uporniki obkolili. Zavili so proti Jaski. Tudi tovorni avtomobili, ki so bili prišli iz Odese po žito, so pobegnili. V spomin na gospodarjenje rdečih sta ostala samo mlatilnica in lokomobila, sedaj osamljena, brez moči, kot znamenje tvári, ki jo je premagal duh.